



HET KRUISPUNT

Informatiebulletin van de NIGA

9e jaargang nr. 1 , april 2017

Redactie: Ds. Henk Fonteyn

Opmaak: Ernst H.F. Meijer



Meditatie dienstdoende predikant

Het leven gaat door!

Henk Fonteyn

Denkt u bij Pasen ook aan de lente, bloesem, dartelend jong leven in de wei en donzige gele kuikentjes? Die associatie is zeker niet verkeerd. Feesten en rituelen begeleiden sinds mensenheugenis de kringloop van blinken, verzinken en weer opgaan. Na elke winter volgt immers een lente, na elke nacht een morgen, aan elke kale tak ontspruit weer nieuw blad. Pasen kun je daarom voor veel mensen goed samenvatten met de oneliner: “Het leven gaat door!” En gelijk hebben ze!



Maar het christelijke Paasfeest is nog rijker! Toegespitst gezegd: christenen belijden niet slechts dat “het leven” doorgaat, maar dat *mijn* leven doorgaat, zelfs als mijn sterfelijk lichaam tot stof of as vergaat. Gelovend in God als Schepper en Bondgenoot groeide gaandeweg in het oude Israël het vertrouwen, dat verbondenheid met deze God onmogelijk kon ophouden bij onze dood. Niet dat er over het hoe en wat aan gene zijde van het graf veel gespeculeerd wordt. De Bijbel is daarin opmerkelijk terughoudend. Maar *dat* Gods trouw en liefde niet ophouden als ons leven ten einde loopt, wordt met kracht bezongen en verkondigd.

Is dit voor velen al behoorlijk moeilijk om te geloven, zeker wanneer je in je directe omgeving te maken krijgt met de dood die alles afbreekt, het wordt *nog* moeilijker! Want joden en christenen geloven bovendien dat we niet *van* of *uit* ons lichaam verlost worden, of dat in ons sterfelijk lijf een onsterfelijke ziel woont die bij de dood op zweeft

naar hogere sferen. Nee, uiteindelijk wordt ook ons sterfelijk lichaam zelf verlost, vernieuwd, herschapen. Immers, als wij ons leven in het hier en nu als scheppingsgave van God mogen beschouwen, dan heeft ook ons vergankelijk lichaam “eeuwigheidswaarde”. En dat betekent dat uiteindelijk ook onze sterfelijke lichamen zullen worden opgewekt, opnieuw tot leven beademd door Gods Geest. Niet in dezelfde vergankelijke vorm, maar in een “2.0 versie”, die zich tot de eerste verhoudt als de bloeiende halm tot de graankorrel die in de aarde is gezaaid.

Moeilijk te geloven? Nou en of! En die moeite is ook van alle tijden. In de jonge kerk in Corinthe, twintig eeuwen geleden, was dat al niet anders. De apostel Paulus gaat er in zijn pastorale brieven aan deze



gemeente uitvoerig op in. Want moeilijk als het zijn mag, dit behoort wat hem betreft tot het hart van het geloof. Niet alleen dat er “leven na de dood” is, zelfs niet alleen dat we in onze dood hoe dan ook met God verbonden blijven. Nee, het gaat nog verder: ooit zullen we leven met twee concrete voeten op een concrete, herschapen en

verloste aarde, waar de dood niet meer zijn zal! En ons aardse leven hier en nu, en alles wat we daarin doen en laten, is in dat perspectief niet een te verwaarlozen intermezzo, maar bouwsteen voor Gods nieuwe schepping.

De apostel wijst op de verschijningen van Jezus Christus als “bewijs”. Bewijs, gestaafd door het getuigenis van betrouwbare ooggetuigen. Mensen die op die eerste Paasmorgen en in de daarop volgende veertig dagen met eigen ogen en handen het verheerlijkte lichaam van Jezus hebben mogen zien en tasten. Het lichaam dat nog de littekens vertoonde van zijn kruisdood, maar toch geen gebroken en gemarteld lichaam meer was. Het was dezelfde Jezus,

maar toch anders. Hij was herkenbaar, maar niet als een “weer levend geworden lijk”. Jezus manifesteerde zich vanaf de “andere kant”, vanuit Gods werkelijkheid, waarin Hij als “de nieuwe Adam”, de eerste van een vernieuwde mensheid, thuisgekomen is.

Thomas, Petrus, elf discipelen bijeen, Maria Magdalena, en nog veel meer mensen, ze hebben het gezien, ze hebben *Hem* gezien. Als een vreemd vertrouwde vriend. En als we aan dit getuigenis van talrijke mensen geloof mogen hechten, dan heeft Jezus Christus juist in zijn verschijningen voor eens en altijd willen onderstrepen dat Gods liefde ons totale bestaan omvat, nu, in onze dood en voorbij aan de dood. Hij is, zegt de apostel, onze voorloper. Hij is het levende teken dat ook wij uiteindelijk zullen worden opgewekt tot nieuw leven in een “verheerlijkt lichaam”.

We kunnen niet meer zeggen: “Er is nog nooit iemand teruggekomen”. Daarom durven we met Pasen het onmogelijke en onvoorstelbare te bezingen, met liederen vol halleluja’s. Maar zelfs in tijden dat we geen halleluja over onze lippen krijgen, mogen we - tegen “beter weten” in - belijden wat de dichter Ad den Besten (1923 -2015) zo prachtig heeft verwoord:

*Gij hebt, o God, dit broze bestaan gewild,
hebt boven 't nameloze mij uitgetild.*

*Laat mij dan dankbaar leven, de volle tijd,
geborgen in de bevende zekerheid*

*dat ik niet uit dit smal en onvast bestand
van mijn bestaan zal vallen dan in uw hand.*
(Liedboek, 920)

Uit de Pastorie

Toen ik nog gemeentepredikant in het Betuwse dorpje Tricht was, had ik in het kerkblad een rubriek die ik de titel “Uit het Glazen Huis” had meegegeven. Daarin



verschafte ik de lezers zogezegd een kijkje achter de schermen. Ik schreef over leuke voorvalletjes met de kinderen, of dat ik bezig was een kippenhok te bouwen in de tuin. Omdat in Tricht ook twee van onze kinderen geboren zijn en we er bovendien voor kortere of langere tijd vier pleegkinderen hebben gehad, was er altijd wel een nieuwtje te vertellen. In de jaren tachtig van de vorige eeuw leefde een predikant nog heel wat meer dan tegenwoordig in een glazen huis, en zeker op een dorpje van 2500 inwoners waren alle ogen al snel gericht op Kwatta... Door over allerlei dingen openheid van zaken te bieden, bijvoorbeeld over de zwangerschap van Mirjam (uiteraard met haar toestemming!), voorkwam je dat er in het dorp allerlei verhalen rondzongen of kon je tenminste de feiten naast de fictie leggen!

Vorig jaar heb ik drie maanden in de pastorie van de Nederlandse interkerkelijke gemeente De Hoeksteen in Guardamar del Segura gewoond. In een soort reservaat voor buitenlanders, zoals je er aan de Spaanse Costa heel veel hebt. Het viel me al snel op, dat zo'n gemeenschap van pensionista's en overwinteraars veel overeenkomst met een Hollands plattelandsdorpje vertoont. De mensen weten veel van elkaar en wat ze niet weten, verzinnen ze er zelf wel bij. Toen mijn oudste dochter – een bijzonder mooie jonge vrouw van 35 – in Spanje een weekje bij me kwam logeren, heb ik dat in de kerkdienst maar even van tevoren aangekondigd om te voorkomen, dat er geruchten gingen rondzwerfen over die dominee, die zijn vrouw na twee weken alweer naar huis had gestuurd, maar nu wel met een veel jongere vrouw aan het strand zat! Overigens, mijn bloedeigen vrouw ziet er ook jonger uit dan haar feitelijke leeftijd, niet in het minst omdat haar lange blonde haren maar niet grijs willen worden... En als mensen dan ook nog horen dat wij nog een dochter van 18 thuis hebben, zie ik ze vaak denken: oh, tweede leg natuurlijk...

De moraal van dit verhaal? In kleine gemeenschappen, of dat nu in ons kikkerland, aan de Spaanse Costa of aan de Turkse Riviera is, blijven weinig dingen verborgen. Hollanders in den vreemde vormen – zelfs als ze weinig anders met elkaar delen dan het paspoort - toch een soort minigemeenschap. Ik kom hier op de boulevard bij mijn

rondjes hardlopen elke keer bekenden tegen! En ik constateer dat er ook hier weinig onopgemerkt blijft. Ook als kleine kerkgemeenschap worden we wel degelijk gezien en weet men ons te vinden indien nodig. En dat is mooi natuurlijk!

Voor mij vliegt de tijd hier om. Ik geniet van het uitzicht vanuit de keuken, elke dag weer. De keuken is voor mij zowel woon- als werkplek. Toch ben ik ook regelmatig in de studeerkamer, waar ik op de tafel een grote legpuzzel maak. Duizend stukjes, een enorme geduldklus die om concentratie en aandachtig waarnemen vraagt. Voor een doenerig type als ik een mooie oefening in *mindfulness*!

Ik zal eenmaal terug in Nederland nog vaak aan deze mooie plek en aan deze fijne tijd terugdenken. Met veel waardevolle ontmoetingen met fijne mensen, zowel binnen als buiten de kerkgemeenschap, in het bijzonder tijdens de prachtige wandelingen onder leiding van John en Merij Baetens.

Voor nu, op weg naar Pasen, een hartelijke groet vanuit het "Glazen Huis".

Henk Fonteyn

De Stille Week

Op **Palmzondag, 9 april**, begint de zogenaamde Goede of Stille Week, die ons langs de belangrijkste momenten in het lijdensverhaal van Jezus voert en uiteindelijk uitmondt in de Paasnacht en de Paasmorgen.

Op **Witte Donderdag, 13 april**, willen we met de Finnen, de Noren, de Duitsers en de Nederlanders en met alle andere nationaliteiten die de kerkdiensten van deze vier landen bezoeken, een gezamenlijke viering houden.

In deze dienst, waarin we het verhaal van de voetwassing (Johannes-



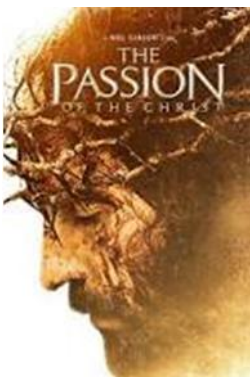
evangelie, hoofdstuk 13) lezen, vieren we ook samen het Avondmaal.

Er zullen minstens vijf talen klinken in deze dienst, nog afgezien van wat "Kerklatijn- en Grieks".

Na afloop koffie met cake. Het zou fijn zijn wanneer een paar bezoekers een cake wilden bakken of uit de winkel meebrengen!

Plaats: de Noorse Sjømannskirken.

Aanvang: 16.00 uur, kerk open vanaf 15.00 uur.



Op Goede Vrijdag, 14 april is gelegenheid, de film "The Passion of the Christ" van Mel Gibson te bekijken, 's middags om 14.00 uur in de pastorie.

Uit de kerngroep

Blij verrast!

Al eerder schreef ik u dat 2016 een moeilijk financieel jaar was voor de NIGA. Uit de thans gereedgekomen cijfers, die in de jaarlijkse ledenvergadering zullen worden besproken, blijkt dat dit inderdaad zo is. Maar blij verrast was ik toen ik afgelopen week de bankrekening bekeek en



daar een bijschrijving vond van € 450.- van een Nederlandse zusterkerk aan de Costa Blanca in Spanje. Al eerder dit jaar mochten wij van de zustergemeente in Benidorm een collecteopbrengst ontvangen van € 285.-.

Wij zijn zeer dankbaar voor deze giften. Ook dankbaar zijn wij voor een gift van €300.-, van een vriend van een

gemeentelid die daar op bezoek was en hoorde van de moeilijke situatie. Ook van iemand die niet in onze kerk komt, maar wel zomaar € 50.- overmaakte. Tenslotte een echtpaar dat door omstandigheden terug moest gaan naar Nederland, maar nog steeds kaarten maakt en daar verkoopt en de opbrengst aan ons overmaakte. Al dit medeleven sterkt ons met de gedachte dat God ons werk hier in Alanya zegent.

Ook de kerngroep van de NIGA hoopt en vertrouwt op een beter jaar dan 2016, dat gekenmerkt werd door allerlei tegenslagen. Door omstandigheden moesten een aantal leden terugkeren naar Nederland, het bezoekersaantal van onze kerkdiensten is sterk verminderd door de vreselijke gebeurtenissen in Turkije. Dat was gelukkig ver van ons, in Alanya hebben wij daar alleen via de media kennis van genomen, maar het had wel zijn invloed op het toerisme en als gevolg daarvan op onze bezoekersaantallen.

Maar zoals een predikant in zijn werkverslag schreef: **gewoon doorgaan!** En dat hebben wij ons ook voorgenomen, wij zullen gewoon doorgaan. Maar dat kan niet zonder uw hulp, en daarom doen wij een beroep op u, indien u de mogelijkheid heeft om ons werk hier in Alanya te steunen met een donatie of een gift zullen wij u daar zeer dankbaar voor zijn.

Wij weten dat bedelen om geld overal gebeurt, maar zonder dat is het niet mogelijk om onze kerk draaiende te houden, dus doen wij het toch maar. Onderstaand geven wij u twee rekeningnummers waarop u uw bijdrage kunt overmaken.

Bankrekening NIGA: **NL82INGB0755199707** t.n.v. Ernst H.F. Meijer, o.v.v. bijdrage NIGA en uw naam en adres.

Belastingaftrek voor uw gift gewenst?

Stort dan uw bijdrage via rek. nr. **NL76INGB0004989205** van Stichting Vrienden van de NIGA, o.v.v. uw naam en adres.

E.H.F. Meijer, penningmeester

Een Bijbel voor de NIGA.

Bij de activiteiten van de NIGA, voornamelijk door de predikant, tijdens het huisbezoek of een bezoek aan de ziekenhuizen, komt regelmatig de vraag of wij voor een Bijbel kunnen zorgen.

Het aanschaffen hiervan gaat boven onze begroting en daarom verzoekt de kerngroep aan iedereen die uit Nederland naar hier komt en daar de mogelijkheid voor heeft, om een Bijbel mee te nemen, een goede gebruikte



is natuurlijk ook een mogelijkheid.

Op deze manier hopen wij de vraag om een Bijbel positief te kunnen beantwoorden.

Van onze Adviseur



Het is de laatste tijd niet zo eenvoudig om voorgangers te vinden voor een periode van bijna drie maanden “buitengaats”. Gelukkig zijn we wat dit betreft tot eind 2018 “onder de pannen”, maar zonder te willen regeren moet ik wel vooruit zien en ik vraag de medewerking van alle lezers om namen aan te reiken van mogelijke voorgangers. Soms krijg ik al namen door en dan volgt er een soort sollicitatieronde. Dat heeft ook al resultaat gehad, dus “het werkt”. Uiteindelijk beslist de kerngroep,

nadat ik mijn advies aan hen gegeven heb.

De eerste periode, waar een voorganger voor nodig is, is vanaf eind november 2018 t/m eind januari 2019. Daarna zijn we gelukkig alweer t/m de zomer rond, maar vanaf september 2019 zou ik haast willen zeggen: nieuwe ronde, nieuwe prijzen.

Voor vragen en/of informatie kunt u bij me terecht en dankzij de mooie website (www.niga-turkije.nl) kunt u me ook gemakkelijk bereiken, denk ik.

Ik vond al bladerend in wat boeken enkele gedichten rondom Pasen. Een wonderlijk gedicht van de Vlaamse komiek Urbanus met een tekst en vooral inhoud die je van deze doldwaze artiest niet zou verwachten (ik tenminste niet), maar om te beginnen een prachtige tekst van de Twentse schrijver/dichter bij wie plezier, ontroering en een feest van herkenning vaak hand in hand gaan.

Een luchtig Paasgedicht van Willem Wilmink

Oost west, paasbest

Al waren wij volstrekt niet rooms,
ik had veel tantes en veel ooms,
en heel die hap die zat daar maar
zo'n hele zondag bij elkaar.

't Was kil: er werd niet meer gestookt.
Er werden eieren gekookt.
Eens at oom Jan er zeventien,
sindsdien kon hij geen ei meer zien.

Met mijn paasbeste kleren aan
mocht ik geen tel de straat opgaan.
Die kleren zaten strak en stijf
en jeukend om je blote lijf.

Men praatte wat: “Vandaag de dag
is er geen eerbied voor 't gezag.
De jeugd weet niet wat werken is.
Als dat zo doorgaat loopt het mis.

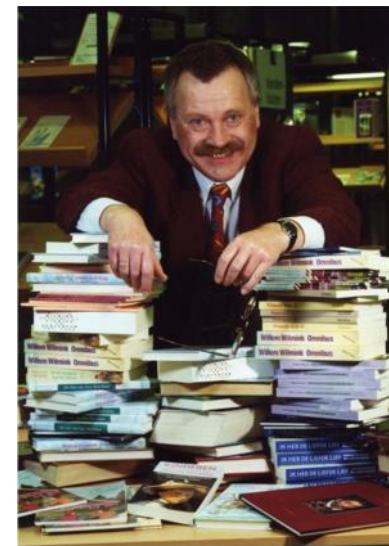
En buiten, buiten werd het lente.
Zo was dat met de Paas in Twente.

(Uit: De mooiste Paasverhalen, M & P Uitgeverij Weert, 1968)

En dan Urbanus, die een bijzonder licht op het feest van Pasen laat schijnen.

Ook voor hem heeft de dood niet het hoogste en zeker niet het laatste woord.

Als je het niet wist, zou je deze woorden niet aan deze vrolijke en dichterlijke Vlaming toeschrijven.





Als ik doodga,
en ik naast mijn lichaam sta
zal ik rustig blijven wachten
tot ze me komen halen,
de goede geesten van het licht,
want ze zullen me leiden
naar de eeuwig groene weiden.

Als ik doodga,
zal ik helemaal niet bang zijn,
'k zal zelfs heel tevreden zijn,
want ik heb het vertrouwen
in wat er komen zal.
niemand loopt verloren
als hij op weg is naar 't heeal.

Als ik doodga,
dan zal God me vragen
wat ik met al die mooie dagen
van mijn leven heb gedaan.
Hij zal vragen waar ik zat,
of ik aan Hem wel heb gedacht
toen ik Hem niet nodig had.

Als ik doodga,
en naast mijn lichaam sta,
begint alles van tevoren,
want ik word opnieuw geboren.
Eer alles is voltooid
zal ik nog dikwijls moeten sterven,
maar echt doodgaan doe ik nooit.

(Uit: "Intussen is het ook weer droog geworden, Alex van Ligtén. Uitg. Skandalon, Vught 2010)

Over een wonderlijke naam

Het geheim van Pasen is groot en mooi. In een prachtige liederenschat raken we er niet over uitgezongen en het is ook maar beter er vooral van te zingen.

Want er over praten of – nog erger – het gaan beredeneren maakt het geheim meer dan eens kleiner en soms stuk, zeker niet mooier dan het is.

Ooit duurde het feest, ook in de vroege kerk een hele week. Dat is in ons huidige tijd-is-geld-gejaag onvoorstelbaar. En hoewel dat gejaag winst oplevert is het dat niet, vrees ik.

Neem de tijd om te feesten, neem ook de tijd om te gedenken, want van die tijden moet je het meer hebben dan van productie en prestatie.

Een ouder iemand zei pas nog tegen een stel jongeren met wie ik in gesprek was: jullie hebben horloges, wij hadden de tijd.



Uit de tijd, dat de kerk een hele week lang het feest van Pasen vierde stamt ook de wonderlijke naam van de eerste zondag ná Pasen. Beloken Pasen heet deze zondag om aan te geven dat na zeven dagen het luik er weer voor gaat.

Het is mooi geweest, we hebben gezongen van een dood die overwonnen is, maar na zeven dagen blijkt de dagelijkse werkelijkheid weer even weerbarstig als in de dagen ervoor. Alsof er niks gebeurd is.

Toch is dat niet de lijn der gedachten. Er is wel degelijk wat gebeurd en dat willen we weten/vieren ook!

We zingen niet voor niks op juichende tonen en met klinkende stemmen. De halleluja's vliegen vrolijk rond je oren, ze vliegen er nog even vrolijk in ook.

Dat laten we ons niet afnemen en terecht!

Toch is het vooral goed ook te letten op wat er gebeurt, nu en hier. Of het ons lukt om op te staan met de hoop die ons leven doet. Daarvan getuigt de tweede naam van deze zondag: *quasi modo geniti*, vertaald: **als pasgeboren kinderen**.

Dat tegenwoordige tijdsdenken van Pasen is trouwens veel ouder dan de alleroudste kerk, want de Joodse traditie kent het feest van Pesach en dat betekent letterlijk: oversteken. Niet: ooit zijn we eens een keer..., nee, **nu** trekken we het diensthuis uit en steken we de doodsrivier over.

Het land van angst, pijn en dood laten we achter en op de oever aan de overkant beginnen we opnieuw, maar dan ook vernieuwd en dus echt (zoals ze van een mooie tweedehands auto wel eens zeggen) zo goed als nieuw.

Die twee elementen bij elkaar houden op een manier die hoop geeft en moed, dat lijkt me een mooie opgave voor na Pasen.

We weten dat een feest niet eeuwig duurt, zeven dagen was al heel mooi en nu kost het zelfs meer dan eens moeite om die tweede dag nog te vieren. Maar hoe dan ook, als er na zeven dagen een luik voor wordt gedaan en we weer "gewoon" overgaan tot de orde van de dag kan het geen kwaad om ook aan die andere naam te denken: *quasi modo geniti*, leven als pasgeboren kinderen.

Opnieuw beginnen in het besef, dat je dingen die je wellicht meer gevangen of bezig hielden dan je lief was kunt achterlaten. Je realiseren dat je best anders kunt dan je deed, toen het niet lekker liep, niet goed ging tussen jou en die ander.....

Opnieuw beginnen met elkaar, met jezelf en wellicht ook met God die er juist op het Paasfeest geen enkele twijfel over heeft laten bestaan: dat hij op jouw leven uit is, om dat te dragen en hoe dan ook te voltooien.

En dat Hij dus niet uit is op je ongeluk, je dood of je angst om je daarmee klein te krijgen en eronder te houden. Pasen, het luik gaat ervoor, maar we nemen de essentie mee op ons nieuwe levenstraject. We staan op de oever aan de goede kant, die van het leven.

Zo kan het een mooie Paastijd worden en die wens ik ons allen toe.

Ko Brevet

“MENSEN HELPEN MENS TE BLIJVEN”

Hieronder treft u een samenvatting van de lezing die ik op maandag 6 maart voor een aantal belangstellenden heb gehouden en op 22 maart nog eens in beknopte vorm voor de International Rotary Club in Bistro Floyd.



Het zal u zijn opgevallen, dat ik op de revers van mijn colbertje een speldje heb zitten. Een speldje in de vorm van een sierlijke V, dat voor wie het niet kent, niets zegt, maar bij Nederlandse militairen en veteranen onmiddellijk herkenning oproept.

De kans, althans in Nederland, dat wij zonder het te weten een of meer militaire veteranen in onze directe omgeving hebben, is groot. En dat zijn niet per definitie Prins Bernard *look-a-likes*, oude mannen met donkerblauwe blazer vol medailles, grijze pantalon en baret. U moet bedenken dat heel veel jonge mannen (en wat minder vrouwen) na hun middelbare school blij zijn als ze eindelijk in actie kunnen komen. Ze gaan het leger in, gelokt door een wervend spotje van defensie dat appelleert aan hun behoefte aan actie, sportiviteit, avontuur. Deze jonge mensen krijgen vervolgens een contract voor bepaalde tijd aangeboden. Dat betekent dat de meesten van hen na hun basisopleiding en functieopleiding in een periode van ongeveer 5 jaar soms wel twee of drie keer betrokken zijn bij een ernstmissie. Daarna verlaten ze de dienst en werken in de garage waar uw auto wordt onderhouden, als beveiliging, als politieagent of als bouwvakker. Ze zijn onder ons, en ze zijn niet per definitie hoogbejaard. Ze zijn ook niet allemaal tikkende tijdbommen... Voor de overgrote meerderheid van militairen, zeker ook van de



jongeren, zijn de missies een vormende en verrijkende levenservaring. En veel werkgevers hebben graag een ex-militair, want dan haal je iemand in huis die stressbestendig is, betrouwbaar in zijn afspraken, ordelijk werkt, als het moet kan improviseren, en een *teampayer* is. Zulke dingen leer je in dienst en zeker op missie.

Ernstmissies

Onder een ernstmissie verstaan we een internationale militaire missie, onder de vlag van VN of NAVO, met als doel *peace-keeping* of *peace-enforcing*. In dat laatste geval is de kans groot dat er actief geweldsoptreden aan te pas komt. Onze krijgsmacht is sinds de burgeroorlog in voormalig Joegoslavië in de eerste helft van de jaren negentig, maar vooral na 9/11 2001 nagenoeg permanent bij ernstmissies betrokken geweest. Tot op vandaag: onder meer in Mali, in Afghanistan, in Irak. En dan zijn er nog vele individuele uitzendingen, o.a. in de Sinai-woestijn, aan de grens met Libanon en Syrië, in Libië, in Somalië, in Zuid-Soedan en op de Westelijke Jordaanoever in Palestina. En er vaart ook altijd wel minstens één van onze marineschepen ergens in het Caribisch gebied in de strijd tegen de smokkel van drugs en wapens. Op dit moment zijn er bijna 1000 Nederlandse militairen op missie. Op jaarbasis moet je dat dan ongeveer met 3 vermenigvuldigen. Dat is in de afgelopen jaren wel eens meer geweest, maar het is nog steeds een flink aantal voor een klein landje. Denkt u achter elke militair ook een thuisfront: ouders, broers en zussen, partner en kinderen, grootouders.

Hoe ik in het leger kwam

Amper achttien was ik, leerling gymnasium 5, toen ik werd opgeroepen voor de medische keuring in Delft. Ik ben van bouwjaar 1954 en dus werd ik groot met de protestsongs tegen de Vietnamoorlog. Van Boudewijn de Groot, "Welterusten Meneer de President," , "The eve of destruction" van Barry McGuire, "With God on our side" van Bob Dylan, en "The universal soldier" van Donovan. Het waren de jaren van de Koude Oorlog en de kernwapenwedloop. Na het verplichte prikken en plassen kreeg ik een gesprekje met een officier. Ik deelde hem mede dat ik niet wenste mee te werken aan een organisatie die bereid was om nucleaire wapens in te zetten. Na

mijn eindexamen mocht ik eerst gaan studeren, dus ik kreeg sowieso uitstel van dienst. En toen ik na twee jaar studie aan de juridische faculteit in Utrecht ontdekte, dat mijn hart meer naar de theologie uitging, werd mijn uitstel van dienst omgezet in afstel. Ik hoefde niet op te komen, immers, ik bereidde mij voor op een "geestelijk ambt". Zo was dat destijds wettelijk geregeld. Nu zeg ik: wat jammer, want aanstaande dominees hadden in militaire dienst mooi alle lagen van de maatschappij kunnen leren kennen, een zeer vormende ervaring! Maar toen dacht ik: daar ben ik mooi van af!

Ik werd, na allerlei andere baantjes, op mijn 30^e dominee in een Betuws dorpje. Mijn buurman Wijnand was, o ironie, beroepsmilitair! We konden goed met elkaar opschieten, maar van zijn militaire leven hoefde ik niet zo nodig iets te weten. Ik had een antimilitaristische instelling en vond ook nog eens dat ik daarin het evangelie aan mijn kant had. Maar niets veranderlijker dan de mens...

Voormalig Joegoslavië

Begin jaren negentig, na het einde van de Koude Oorlog, brak de burgeroorlog in voormalig Joegoslavië uit. Al die etnische, religieuze en culturele verschillen waren onder maarschalk Tito keurig geneutraliseerd, maar nu de overkoepelende macht verdwenen was, ging de doos van Pandora open. Een voormalige vakantieland, op een paar uurtjes vliegen afstand, veranderde in een hel. Er gingen VN- militairen naar toe. De blauwhelmen. Voor humanitaire hulp aan vluchtelingen. Ook Nederlandse militairen. En we kregen een vreselijk dieptepunt in onze nationale geschiedenis te verwerken, toen op 11 juli 1995 de zogenaamde veilige haven Srebrenica, onder Nederlandse bescherming, zonder slag of stoot door de Servische generaal Mladic werd ingenomen en vervolgens ruim 8000 Bosnische mannen, van jongens tot grijsaards, genadeloos werden geëxecuteerd. De Nederlanders hadden nog geholpen met het afvoeren van de vrouwen en kinderen, en waren daarna zelf ook afgedropen. Ze konden niets, de handen als het ware gebonden door hun krachteloze *rules of engagement*.

Bij mij is toen in mijn denken iets begonnen te kantelen. Ik bedacht dat totaalpacifisme wel een mooi ideaal is, maar dat in de

werkelijkheid soms een kleiner kwaad nodig is om een groter kwaad te bezweren. Ik had intussen de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer bestudeerd, die eigenlijk de totale geweldloosheid als evangelisch ideaal omarmde, maar met z'n geweten toch niet in overeenstemming kon brengen dat hij niets zou doen om Hitler te stuiten. Daarom participeerde hij actief in de samenzwering die tot een aantal – helaas mislukte- aanslagen op Hitler leidde. Bonhoeffer heeft altijd gezegd dat hij het geweld als zonde bleef beschouwen, maar dat passief blijven een grotere zonde voor hem zou zijn.



In de oorlog in Bosnië zagen we hoe mensen, gedrogeerd, gehersenspoeld, uit etnisch fanatisme, of voor het geld, bereid waren tot buitensporig geweld. En ik begon te denken, dat het soms

niet helpt om te roepen dat dat niet mag, van de Here God, of van de Universele Verklaring van de Mensenrechten, of van de Conventie van Geneve. Soms willen mensen niet meer luisteren naar rede en moraal en dan moet er een vuist op tafel, of misschien wel in iemands gezicht geplaatst worden. En dat kan dan maar beter gebeuren door een organisatie die optreedt namens de nationale of internationale gemeenschap, met een duidelijk omschreven mandaat, en ook daarop af te rekenen is. Een geregeld leger dus.

Naar de KMA

Enkele jaren later, het was 1999, lag er een brochure in de bus waarin het werk van de Diensten Geestelijk Verzorging bij de krijgsmacht werd beschreven. En waarin belangstellenden werden gevraagd te solliciteren. Die brochure pakte me en na overleg met Mirjam, mijn vrouw, heb ik gesolliciteerd.



Dat leidde ertoe dat ik ergens in de zomer van 2000 in mijn gemeente bekend maakte, dat ik aan mijn laatste seizoen was begonnen. Velen waren verbaasd: dat deze vredelievende dominee voor het leger koos, dat snapten ze niet helemaal. Sommigen waren zelfs boos op me: hoe kun je dat doen! Anderen vonden wel dat het me paste. Zelf moest ik dat nog ontdekken. Op 1 mei 2001 stapte ik onder de poort door op de KMA in Breda, voor een militaire opleiding van 12 weken. Ik was de enige niet, het "specialistenpeloton" bestond een kleine 30 horizontale instromers: artsen, maatschappelijk werkers, psychologen, economen, journalisten, en geestelijk verzorgers. Allemaal mensen die in de burgermaatschappij al een loopbaan hadden gehad, allemaal niet meer piepjong, al gevormd, eigenwijs, zelfbewust, maar dat maakte allemaal niet uit: we moesten allemaal beginnen met de basale militaire training. Marcheren, exerceren, putten graven, kaartlezen, schieten, wachtlopen, schoenen poetsen, tentjes opzetten, (en weer afbreken omdat ze niet in een lijn stonden) et cetera. Bivakken, excursies, theorielessen, maar vooral heel veel velddienst. Ik kreeg dus alles wat ik als 18-jarige niet had meegemaakt, en ik genoot er enorm van!

Nulde-lijnszorg

Na de KMA werd ik allereerst geplaatst op de Kolonel Palmkazerne in Bussum, inmiddels geschiedenis. En daar kom je dan in hetzelfde gebouw als de dokter, de fysiotherapeut, de tandarts, de bedrijfsmaatschappelijk werker. Kortom, in de hoek van de personeelszorg. Waarbij geestelijke verzorging wel wordt aangeduid als 'nulde-lijns zorg'. Binnen defensie zijn geestelijk verzorgers van diverse levensbeschouwelijke snit werkzaam, namens hun "zendende instantie", rooms-katholiek, protestant, humanist, moslim, jood, hindoe en mogelijk in de toekomst ook boeddhist. Maar ongeacht de zendende instantie, geldt dat de geestelijke verzorger vanuit de organisatie bekeken een professional is in levensbeschouwelijke, relationele en ethische zaken, en geen zendeling namens de eigen geloofsrichting. De geestelijk verzorger van een onderdeel doet z'n werk dan ook voor alle militairen en burgerpersoneel op zijn onderdeel, niet alleen voor "geloofsgenoten". Daarbij is belangrijk om te weten dat de geestelijk verzorger – ondanks zijn rang – geen onderdeel van de militaire hiërarchie. Zoals de apostel Paulus eens gezegd heeft dat hij de Joden een Jood en voor de Grieken een Griek was, zo is de geestelijk verzorger bij wijze van spreken voor de soldaat een soldaat en voor de generaal een generaal. Anders gezegd, het gaat om de mens in het uniform, ongeacht het aantal strepen.



Naar Afghanistan

Na de val van het IJzeren Gordijn besloot onze overheid onder minister Relus ter Beek om de krijgsmacht om te vormen van een dienstplichtigenleger naar een beroepsleger. Naast de traditionele taak om de grenzen van Nederland en de Overzeese Gebiedsdelen te verdedigen, kregen we een nieuwe opdracht. Nederland beschikt sinds halverwege de jaren negentig over een *Expeditionaire Krijgsmacht*, inzetbaar in internationale militaire en humanitaire missies voor *peace-keeping* en *peace-enforcing*. We waren daar natuurlijk al eerder bij betrokken geweest: met UNIFIL in Libanon, en in Cambodja met onze mariniers, en de inzet in Bosnië was er ook al voor we tot een beroepsleger overgingen. Maar na 1995 werd dit meer regel dan uitzondering, en zeker na *nine eleven*.



Ik zat op die bewuste dag op de kazerne ergens in een koffiekamer en ineens kwamen die beelden binnen. Binnen de kortste keren was er niemand meer aan het werk op de hele kazerne. En we begrepen meteen dat deze gebeurtenis gevolgen zou hebben, ook voor ons. Nog geen paar maanden later vertrokken de eerste mensen van mijn onderdeel al naar Kabul. En enkele jaren later volgden de grote uitzendingen naar Afghanistan. Nederland kreeg in 2006 de verantwoordelijkheid voor de provincie Uruzgan toebedeeld en bouwde daar twee kampen, in Tarin Kowt en in Deh Rawod. Ik behoorde tot de mensen die op het eiland Cyprus de verkenningseenheid ging ophalen, die daar in het voorjaar van 2006 was gaan rondkijken en ik had een interessant gesprek met de commandant van dat detachement, Otto van Wiggen, die expliciet voorspelde dat hier slachtoffers zouden gaan vallen. Hij heeft meer dan gelijk gekregen...

Op Kandahar Airfield



Behalve in Uruzgan werden veel Nederlandse militairen op de internationale vliegbasis Kandahar gestationeerd. Vooral van de luchtmacht. Met helikopters, Cougars en Chinooks, om alle verbindingen in stand te houden, want vervoer over de weg was riskant. En met Apaches, moordmachines,

bestemd om vijandelijke doelen te elimineren. Zelf ben ik, ook al was ik bij de landmacht werkzaam, tweemaal aan deze Air Task Force gekoppeld, in 2006 en 2009, en alzo in Kandahar geweest. Mijn derde toer in Afghanistan was in het noorden, in Mazar-e-Sharif, net een logistieke eenheid en met de genie, waar we alles moesten opzetten op logistiek gebied ter ondersteuning van de politietrainingsmissie in Kunduz. Op Kandahar kwam tussen 2006 en 2011 alles het theater (zo heet dat in militaire kringen) binnen en vloog ook alles weer uit.

“Ramp-ceremony”



Kandahar Airfield (KAF) was veroverd op de Taliban, fungeerde toen ik er was als burger- en militair vliegveld en gold internationaal in die

periode als het vliegveld met het meest intensieve vliegverkeer ter wereld. Het ging dag en nacht door. Op KAF woonden en leefden op het hoogtepunt zo'n 30.000 militairen en burgers van de internationale coalitietroepen. En vanuit Kandahar werden ook alle zwaar gewonden en gesneuvelden naar hun thuisland gevlogen. De gesneuvelden voor hun laatste thuisreis, naar hun nabestaanden, in een kist, bedekt met de vlag van hun land. En dan stonden er vele honderden, soms wel duizenden internationale collega's op het vliegveld aangetreden, “to salute the fallen comrades.” Het gebeurde s' morgens vroeg, of s' avonds laat, liefst als het nog niet of niet meer zo warm was, want je stond uren in de houding. Meestal kwam de kist, of kwamen de kisten, op een pantservoertuig aangereden, begeleid door de dragers, een bagpipe speler en een chaplain. En de laatste paar honderd meter naar het wachtende vliegtuig werden de kisten gedragen. Een draagploeg die daarvoor al weken “droog geoefend” had, met een kist vol rommel, om als het ooit nodig zou zijn die ceremonie zo correct en strak mogelijk uit te voeren. Heel vaak werd de melodie van Amazing Grace gespeeld, ik kan die niet horen zonder aan deze ceremonies te denken; vaak stonden collega's openlijk te huilen, het was een diep treurig, maar ook indrukwekkend en stijlvol gebeuren, telkens weer. U snapt dat dit soort ceremonies veel emoties opleverden en daarom ook veel aanleiding tot gesprekken over zin en onzin van de missie en van het leven zelf.

(Voor een “rampceremony”, zie b.v. https://youtu.be/2eYkPuvxE_8)

Abnormaal wordt normaal

Gek of misschien onprettig als het mag klinken, maar je raakt eraan gewend om drie of vier keer per week zo'n uitvaartplechtigheid bij te wonen. Dat moet ook wel, anders zou je niet kunnen functioneren. Het ging soms van de eetzaal naar de ceremonie, daarna naar de sportzaal, of naar de Dutch Corner, onze eigen ontspanningstent. Of weer naar je werkplek... Dat wennen gold ook voor het regelmatig inkomende vuur. Kandahar Airfield is omringd door rotsachtig gebergte en vanuit die bergen werden met grote regelmaat

projectielen in de richting van het kamp afgevuurd. Daarbij zijn



mensen gewond geraakt, incidenteel zelfs gesneuveld, maar veel vaker vielen ze ergens in de grote leegte tussen het hek en het vliegveld. Het was vaak onnauwkeurig knutselwerk, maar evengoed dodelijk als het raak was. Meestal hoorden we de eerste over ons hoofd fluiten, dan gingen de sirenes en moest iedereen of naar de dichtstbijzijnde bunker rennen, of onder z'n bed, bureau of tafel duiken. En ook hier geldt: je zag meteen wie de nieuwelingen waren. Degenen die er een maandje of langer waren, aten gewoon door, of sjokten al keuvelend op hun gemakje naar een bunker. Het

abnormale werd normaal, de scherpste en alertheid van het begin ging er af, je wende aan alle absurditeiten om je heen. Aan nachtelijke uitvaartceremonies, aan beschoten worden, aan het geluid van vliegtuigen en helikopters dag en nacht, aan het uitgaand vuur vanuit Kandahar Airfield in de richting van de bergen als men vermoedde dat daar *insurgents* bezig waren. Ik herinner me een partijtje volleybal, ergens tegen de avond, met een internationaal

gezelschap. Ineens werd er vanaf de basis hevig vuur naar buiten gegeven, met groot geschut. We keken even, en daarna gingen we door met ons spelletje... Zoals je doorging, ook als er helikopters binnenkwamen met zwaargewonden. Als het Nederlanders waren, zocht ik ze op in het veldhospitaal: D. 19 jaar, raakte twee benen tot bovenaan kwijt. Hij lag te wachten op spoedtransport naar Nederland, maar de complete medische staf vreesde dat hij het niet zou halen. Ik had mijn toespraak voor de uitvaartceremonie al klaargemaakt, maar wonder boven wonder, hij kwam de nacht door en ik ontmoette hem twee jaar later op het Militair Revalidatie Centrum in Doorn, met twee kunstbenen, ijverig bezig om steeds zelfredzamer te worden en vol optimisme over de toekomst. Zo waren er velen, met blijvend fysiek of mentaal letsel.. En ik kan u vertellen dat er wonderen van medische en fysiotherapeutische aard in het MRC worden verricht. En dat veel blijvend gekwetste militairen wonderen van mentale en psychische kracht, kameraadschap en doorzettingsvermogen zijn.

Presentie

Als geestelijk verzorger loop je rond, fiets je rond, ga je mee de poort uit, sjouw je mee, bouw je mee, kortom, je deelt zo volledig mogelijk het leven van de militairen. Zowel op de vredeslocatie als in het uitzendgebied. Een van Nederlands bekendste predikanten bij de krijgsmacht, ds. Sillevius Smit, - hij was vlootpredikant – heeft ooit eens gezegd: “de krijgsmacht predikant/aalmoezenier staat waar de mannen staan, ligt waar ze liggen en valt waar ze vallen...” Dat klinkt erg pretentius, maar het is geen bluf: ook het dienstvak geestelijke verzorging kent zijn gesneuvelde collega's, al moeten we daarvoor terug naar Korea in de jaren 50 en daarvoor naar de Politionele Actie in voormalig Nederlands Indië.

En we kennen ook onze fysiek en mentaal beschadigde collega's. PTSS of PTSD wordt dat laatste genoemd en men schat dat een op de twintig uitgezonden militairen ernstig psychisch letsel overhoudt na het betrokken zijn bij een schokkende gebeurtenis, doorgaans in een machteloze positie.



De rol van de geestelijk verzorger in dit grote geheel, hebben we in Nederland vastgelegd in een oneliner, bedacht door Aline Barnhoorn, een van mijn collega's: "Mensen helpen, mens te blijven".

Uit mijn verhaal kunt u wel opmaken, dat je vaak in abnormale, onmenselijke situaties kunt belanden als militair. Je bent vaak direct getuige van de onmenselijkheid die de lokale bevolking ondergaat, of die men elkaar aandoet. Je ziet armoede, kansloze kinderen, wreedheid, alle lelijke dingen van oorlog en geweld. Dat alles doet wat met je. En het lang van huis zijn, en langdurig in een overwegend mannenwereld verkeren, doet ook wat met je. Als geestelijk verzorger ben je daar ook niet immuun voor. Maar tegelijkertijd word je geacht, in staat te zijn om te relativiseren en ruimte te hebben voor je collega's met hun vaak nog veel meer ingrijpende ervaringen in het veld, buiten de poort. En je staat voor de menselijke kant in een bedrijf waarin je vaak met onmenselijkheid geconfronteerd kunt worden. En daar heeft zelfs de meest geharde militair van tijd tot tijd behoefte aan een betrouwbaar, niet partijdig, luisterend oor, een bemoedigende schouderklop, soms misschien

een gebed, een goede raad of een goede mop, waardoor je er weer even tegen kan. In eerste instantie vind je dat luisterend oor bij je kameraden natuurlijk, maar soms kan juist die neutrale, vaak wat oudere, geestelijke verzorger een belangrijke praatpaal zijn.

De geestelijk verzorger, de hemelpiloot noemen ze 'm bij de Luchtmacht, is vrijgesteld om dwars door alle rangen heen, de vragen te stellen die niemand anders stelt, en af en toe een beetje levenswijsheid uit te delen, vaak verpakt in ironie. En voor wie het wil horen, in de bezinningsmomenten op zondag, van God te spreken, liefst kort en bondig en concreet! Ik heb dat bijna veertien jaar met hart en ziel gedaan, heb misschien al met al daarvoor wel vijf jaar niet in mijn eigen bed geslapen, maar had er geen dag van willen missen!

Majoor ds. Henk Fonteyn, registratienummer 54-03-02-138
Afghanistan en Bosnië –veteraan

KENNISMAKING

Dominee Henk heeft mij gevraagd om een bijdrage voor Kruispunt te schrijven over wie en wat we zijn en wat wij zoal vinden van onze vakantie in Turkije en natuurlijk van de kerk waar we jullie ontmoeten.

Daar gaan we. Els en ik (Peter) zijn beiden geboren in Rotterdam, Els in de Hondiusstraat (tussen de Nieuwe Binnenweg en de Coolhaven) en ik in Pernis. In 1970 leerde we elkaar kennen en in 1971 zijn we getrouwd. Ons eerste huis stond in



Vlaardingen. Daar hebben we maar kort gewoond. I.v.m. mijn werk zijn we, inmiddels met z'n drieën, naar Maassluis, de geboorteplaats van Abraham Kuiper, oprichter van de ARP en de VU, verhuisd. In Maassluis hebben we ruim twintig jaar gewoond en hebben we nog drie kinderen gekregen. We waren niet zomaar een gezin. In de buurt werden we wel eens gekscherend de toverballenfamilie genoemd. Dit, omdat we een zoon uit Indonesië en een dochter uit Sri Lanka mochten ontvangen. We voelden ons toen, met twee dochters en twee zoons, en ook nu nog, rijk gezegend als gezin. De band met Rotterdam is in de jaren 70 en 80 heel sterk geweest. Een deel van onze familie woonde daar en ik werkte inmiddels als veiligheidsinspecteur bij Bouw- en Woningtoezicht van Rotterdam. In die tijd verrees er hoogbouw aan het Weena, de Coolsingel, de Blaak en de Kop van Zuid. Dat was ook de tijd dat monumentale kerken gesloopt werden. De bommen overleefd, maar geveld door de sloopkogel. Inmiddels wonen we nu alweer twintig jaar in Noordscheschut, een dorpje tegen Hoogeveen (Drenthe) aan. De kinderen zijn uitgevlogen. Onze oudste dochter met man en drie zoons naar België, de twee zoons en onze jongste dochter met hun gezinnen wonen in de buurt. Van bouwveiligheidsinspecteur bij de gemeente Rotterdam ben ik overgestapt naar een adviesbureau. Adviseren i.p.v. handhaven. Kerkelijk hebben we ons thuis gevonden bij de Christelijk Gereformeerde Kerk in Hoogeveen. Dit is een kerk met evangelische trekjes m.n. wat de liederen betreft. De kerkdiensten worden regelmatig bezocht door asielzoekers, enkelen van hen waren reeds christen, anderen onder hen hebben de Here Jezus leren kennen en konden hun geloof belijden en gedoopt worden. Feest bij ons en in de hemel! Hoe kwamen wij nu in Turkije terecht en ook in aanraking met de NIGA? Onze eerste vakantie (acht dagen) heeft Els op haar geweten. Tijdens een vriendinnen-uitje en bezoek aan de huishoudbeurs heeft ze, als een verrassing, een reisje geboekt naar Alanya. En dan kom je in december in Alanya en zie je voor het hotel langs de straat sinaasappels aan de boom hangen en lekker weer. We waren gelijk verknocht. In de lobby van hotel Grand Okan zagen we een poster hangen van Duitse

kerkdiensten in het Cultuurhuis. Het jaar daarop hebben dat gevonden en nog een jaar later, we bleven toen drie weken hier, zijn we weer naar het Cultuurhuis gegaan en werden we in het Nederlands aangesproken en hebben we hier kerstfeest gevierd. Via de wandelgroep leerde we o.a. Emine en Aleattin kennen. Aleattin had net als ik (in mijn jonge jaren) bij scheepswerven de RDM en de Waterweg gewerkt, we hebben heel wat ervaringen met elkaar gedeeld. Dat was onze eerste kennismaking met de NIGA. Nu zo'n tien jaar later zijn we voor de derde keer zes weken op vakantie in Alanya en gaan we met plezier hier naar de kerk. Het is fijn om begroet te worden en elkaar weer te ontmoeten, ook al is het maar zes keer per jaar. Wij zijn blij en dankbaar dat we een korte tijd deel mogen uitmaken van een kleine kwetsbare gemeente. Maar in geloof mogen we weten dat waar twee of drie in Zijn Naam bij elkaar komen, Hij zelf aanwezig is. Het zingen "Ga met God en Hij zal met je zijn" krijgt zomaar meer lading. Nou luitjes, dit was het dan. We willen jullie bedanken en hopen jullie nog vaak te zien. In Christus verbonden, groeten we jullie.

Els en Peter Schuller



www.niga-turkije.nl